

Reichová, Hana; Pavlíková, Ludmila; Severová, Marta; Šimon, František

Laudationes

Graeco-Latina Brunensia. 2013, vol. 18, iss. 2, pp. [5]-9

ISSN 1803-7402 (print); ISSN 2336-4424 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128928>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

LAUDATIONES

Doc. PhDr. Elena Marečková-Štolcová, CSc. se řadí k významným představitelům české a slovenské klasické filologie. V průběhu dlouhé profesní kariéry se zaměřovala zejména na oblast latinské syntaxe a posléze na jazykovou analýzu latinské a řecké lékařské terminologie, její pozornosti nešla ani dílčí témata z dějin medicíny a tvorba učebních textů pro studenty lékařských fakult. Širší zájem o dědictví latinské vzdělanosti pak vyvrcholil v roce 2009 vydáním rozsáhlé sbírky téměř sedmi tisíc původních sentencí, výroků, rčení a výrazů zejména z oblasti lékařství a příbuzných oborů (přírodních věd, farmakologie, filozofie, psychologie, etiky, sociologie, pedagogiky, práva aj.) pod názvem *Latinitas medica*. Tento lexikon, jehož vznik Elena Marečková iniciovala a práce na něm několik let řídila jako vedoucí autorského kolektivu, byl v soutěži Jednoty tlumočnicků a překladatelů v roce 2012 oceněn druhým místem v sekci výkladových slovníků. Slovník zachycuje odkaz klasické vzdělanosti a je unikátní jak výběrem pramenů, tak původními překlady i přebásněním veršů. Lékařům a zdravotnickým pracovníkům, ale i všem dalším zájemcům se tak poprvé dostává do rukou dílo shrnující specifický slovesný materiál tak velkého rozsahu.

Elena Marečková spolupracovala s celou řadou významných představitelů rozličných oborů, o čemž svědčí mj. její rozsáhlá publikační činnost – je autorkou více než 70 vědeckých statí a odborných článků. Během svého dlouholetého působení na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity ovlivnila generace studentů, které vytrvale, zodpovědně a plna entuziasmu zasvěcovala nejen do tajů a úskalí specifické řecké a latinské lékařské terminologie, ale také je šířeji seznamovala s antickou medicínou a latinskou vzdělaností a kulturní tradicí.

Podobně zodpovědně a nezištně předávala Elena zkušenosti nám, mladším kolegyním a kolegům, kteří jsme postupně doplňovali učitelský a vědecký tým, jenž pod jejím odborným i lidským vedením vždy tak skvěle fungoval.

Elena Marečková-Štolcová byla zřejmě již svým původem a rodinným zázemím předurčena k budoucí kariéře akademického pracovníka: pochází z intelektuální bratislavské rodiny – její otec, profesor Jozef Štolc, byl

významným jazykovědcem. Již během středoškolských studií projevovala Elena Štolcová zájem o filologii, jež posléze zúročila studiem latinského a českého jazyka na Filozofické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Brně. Po jeho absolutoriu působila Elena krátce ve VÚP (Výzkumný ústav pedagogický) v Bratislavě a poté devět let na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě (Katedra klasické a semitské filologie). Zde se podílela na přípravě slovníku středověké latiny na Slovensku a na bibliografii latinské humanistické literatury na Slovensku. Vedle toho věnovala hlubší pozornost latinské gramatice, jak dokazuje její disertační práce *Latinské pády v pojetí římských gramatiků a v pojetí strukturální jazykovědy*.

Od roku 1974 působila Elena Marečková na brněnské Lékařské fakultě, kde vyučovala lékařskou terminologii. V této době spolupracovala odborně především s profesorem Antonínem Bartoňkem, DrSc., z Ústavu klasických studií Filozofické fakulty MU, pod jehož vedením zpracovávala zejména valenční charakteristiku latinských pádů v oblasti konfrontačního výzkumu latinské a moderní syntaxe. Z tohoto výzkumu vychází její kandidátská práce *Latinský dativ z hlediska valenční teorie* a řada článků zabývajících se interpretací latinských pádů na základě metodologie dependenční gramatiky. Postupně se však zaměření autorčiny vědecko-výzkumné činnosti přesouvá ke stěžejní náplni její práce – lékařské terminologii. Vzniká řada prací orientovaných na latinskou anatomickou nomenklaturu a její lingvistickou charakteristiku a rovněž na aktuální postavení latiny v klinické a farmakologické terminologii (zejména článek uveřejněný v *Annals of Anatomy* se setkal se značným mezinárodním ohlasem).

Z potřeb výuky na Lékařské fakultě vyplynula soustavná práce na učebních textech, jejímž výsledkem je několik skript z lékařské terminologie, později rovněž e-learningové kurzy na podporu výuky v magisterském a bakalářském studiu a bohatá recenzentská činnost v oboru.

V roce 1990 byla Elena Marečková na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity jmenována docentkou pro latinský jazyk, v dalších letech působila jako vedoucí oddělení Centra jazykového vzdělávání na Lékařské fakultě MU.

Svou činnost v Centru jazykového vzdělávání na plný úvazek ukončila Elena Marečková v roce 2010, až do konce roku 2011 však na Lékařské fakultě vyučovala externě a dosud se podílí na odborné činnosti týmu latinářů zapojených do výzkumného projektu. My všichni, kteří jsme ovlivněni její erudicí, neuvěřitelnou pracovitostí a oddaností oboru a můžeme čerpat z bohatých profesních zkušeností, jež nám Elena soustavně předává, doufáme, že naše vzájemná spolupráce bude mít ještě dlouhé trvání.

Recte facti fecisse merces est.

Hana Reichová

Milá Elenko,

promiň mně to familiární oslovení ve sborníku určeném odborné veřejnosti. Já Ti však píši nikoliv jako odborník, ale jako dávná přítelkyně, se kterou se znám – až se to bojím říct – více než 50 let. Pamatuješ si na podzim 1960? To tehdy nastoupila do 1. ročníku FF v Brně mladička (bylo nám tehdy teprve sedmnáct) studentka Štolcová z Bratislavy. Nám, absolventům provinčních středních škol převážně z Moravy, nebylo známo, že na lingvistickém nebi Československa září slavné souhvězdí Pauliny – Štolc – Ružička, a už vůbec nám nedošlo, že ta drobná tmavovlasá a tmavooká studentka je dcerou pana profesora Jozefa Štolce, o němž jsme se dozvěděli více teprve v průběhu vysokoškolského studia bohemistiky.

Ty jsi na sobě nedávala znát žádnou pýchu na slavného otce, byla jsi prostě jednou z nás. Troufám si říct, že naše studia byla zodpovědná a náročná, že se nestalo, jako je tomu mnohdy dnes, aby si někdo nevzpomenul, ke komu chodil na seminář a od koho dostal zápočty. Možná se to traduje jako fáma, ale slyšela jsi taky, že studentky u zkoušky někdy při vstupu do kabinetu vyučujícího omdlávaly? Říkám studentky, protože mužů bylo v našem ročníku velmi málo.

Neminuly nás brigády (meliorace, sena, sběr brambor) ani tzv. výrobní praxe. Vzpomeneš se ještě, jak jsme brigádničili na dvorku filozofické fakulty? Byl tehdy celý zarostlý a uprostřed se tyčily zbytky nějaké staré zdi. Tam jsem si udělala své první krvavé mozoly. Život studentský byl ale také život veselý. Každý rok se pořádala kolem 1. dubna tzv. Akce Hugo, což byla obdoba dávných studentských veselic a výletů do přírody nedaleko Brna. Celý náš ročník stále udržuje tuto tradici, i když lesy byly postupně nahrazeny brněnskými hotely. Ale kytara a přátelské popovídání se zpěvem nechybějí ani dnes.

Po studiích ses provdala a z Brna, kde měl angažmá Tvůj manžel, jsi dojížděla několikrát týdně na FF UK do Bratislavy. Až v roce 1974 jsme obě začaly pracovat v Brně na tehdejší Katedře jazyků při Lékařské fakultě a zde jsem s Tebou a vedle Tebe strávila dalších 25 let. Ta doba se nedá jen tak opomenout, vyškrtnout ze života. Seděly jsme buď ve stejné nebo v sousední místnosti, sdělovaly jsme si osobní věci, byly jsme součástí jednoho kolektivu – převážně ženského, ale tolerantního, pracovitého a vyrovnaného. A když jsme spolu v roce 1990 přebíraly v pražském Klementinu vědecko-pedagogickou hodnost docent, přišla jsi položit kytici do kostela poblíž Karlova mostu spolu s poděkováním a krátkou vzpomínkou na tatínka, který se už Tvého úspěchu nedožil.

Tvoji práci lépe ohodnotí lidé fundovaní ve Tvém oboru, ale všichni jsme poznali Tvoji pracovitost. Kolikrát jsem večer odcházela z fakulty a ve Tvé pracovně stále ještě ťukal počítač. Řekly jsme si jen přes dveře ahoj.

Mohla bych vzpomínat ještě dlouho, milá Elenko, třeba na Tvé společenské kontakty, orientaci v literatuře, umění, hudbě, na Tvou lásku k uměleckým památkám a stavbám, na Tvé znalosti jazyků... Jsem ráda, že se naše cesty zkrížily. Přeji Ti do dalšího života kromě zdraví i hodně síly k další tvůrčí práci.

Tvoje Ludmila Pavlíková

S Elenkou Štolcovou jsme se poznaly na Filozofické fakultě v Brně, kde jsme obě studovaly klasickou filologii. V oné době se tento obor netěšil přílišné přízni vládařů, takže nás bylo nemnoho a tvořili jsme spolu s našimi výbornými učiteli jednu latinářskou rodinu.

Po studiích se naše cesty rozešly do různých profesních drah, a až jsem se vrátila zpět do Brna, navázaly jsme opět kontakt. Prožívaly jsme spolu mnohé věci, radostné i smutné, a já jsem vždy obdivovala její vzácnou vyrovnanost. Několikrát jsme spolu byly na symposiu Eiréné a na konferenci v Liblicích. Vždy mne o nich předem informovala a přála si, abych jela. Bylo to skvělé obohacení duše.

Pak jsem s ní mohla i pracovat. Po Listopadu 1989 mi velmi brzy zvonil telefon. Elenka: „Je potřeba vyučovat latinu na Právnické fakultě, studenti si o to sami řekli, nechceš to dělat?“ Já jsem zajásala, protože latinář, kterému se dostane možnosti pracovat s jeho milovaným jazykem, pocítí radost v srdci svém. S vděčností jsem samozřejmě odpověděla, že ano! A tak se zasloužila o naplnění mého profesního života. Po třech letech jsem přešla přímo do Elenčina oddělení na Lékařské fakultě a pracovala jsem tam 17 let. Elenka byla výborná vedoucí!

Když se rozhodla připravit lexikon latinských citátů týkajících se medicíny (*Latinitas Medica*, Brno 2009), přizvala mne ke spolupráci. Považovala jsem to za velkou čest. Elenka se do každé práce ponořila vždy s elánem a práce ji vždy ovíjela girlandou květin zájmu a zaujetí. I této vlastnosti si u ní vysoce cením.

Jsem ráda, že se mohu těšit vzácnému přátelství skvělého člověka, jakých je málo. Má nejen krásnou tvář, ale rovněž srdce plné lásky a šlechetnou duši.

Quod bonum, faustum, felix fortunatumque sit.

Marta Severová

Kolegyňu Elenu Marečkovú som prvýkrát stretol v Bratislave počas mojich štúdií na katedre klasickej filológie. Ona, krásna mladá žena, ktorá učila stredovekú latinčinu, ja ostýchavý študent, ktorý robil knihovníka na katedre. Po skončení štúdia som nemal o nej žiadne informácie, až po dlhšom čase, keď som sa zapojil do vedeckých a publikačných aktivít, sme sa stretli na konferencii v Libliciach a neskôr v Košiciach na seminári latinčinárov pôsobiacich na lekárskech fakultách. Mali sme rovnaké pracovné záujmy a ona ma už tam láskavo brala ako kolegu, čo som si veľmi vážil. Napokon sa naše styky prehĺbili až do tej miery, že mi ponúkla spoluprácu na jednom zo svojich projektov. Veľmi rád som jej ponuku prijal a z nej potom vyplynula naša ďalšia publikačná spolupráca. Vydali sme viacero spoločných prác a nikdy som neoľutoval, že som na nich pracoval práve s ňou. Pri ich písaní sa totiž prejavili jej úžasné vlastnosti: hlboké vedomosti, rozhladenosť, bohatstvo nápadov, spoľahlivosť, dôkladnosť, klasickí filológovia hovoria akribia. Mimoriadna je Elenina schopnosť štylizovať text, na ktorú som sa podvedome spoliehal. Aj pri písaní príspevku do tohto zborníka som mal neraz nutkanie, že jej rukopis pošlem, náš úzus bol, že sme si text, na ktorom sme spolupracovali, niekoľkokrát posielali a doplňovali, menili, navrhovali rôzne znenia textu.

Elenina práca a pôsobenie má veľký význam pre všetkých latinčinárov pôsobiacich na lekárskech fakultách, českých aj slovenských. Prvú časť svojej vedeckej kariéry venovala síce skúmaniu latinčiny z hľadiska modernej lingvistiky, neskôr sa však zamerala na oblasť lekárskej terminológie a svojou prácou dokázala, že aj latinčinár na takom pracovisku, ako bolo jej dlhoročné, terajšie Centrum jazykového vzdelávania, môže vykonávať plnohodnotnú vedeckú prácu, ktorá patrí do klasickej filológie.

Pre Slovákov hodno pripomenúť, že nikdy nezabúda na svoje rodné Slovensko a vždy sa k nemu hrdo hlási, čo je veľmi príjemné.

Accipe igitur, cara amica Helena, salutem hanc nostram et ad ossium soliditatem et firmitatem, diu ipsa constans et solida vive! Novas animi et corporis vires, gratiam, lucem, benedictionem necnon advenientes annos faustos fortunatosque precamur et exoptamus.

František Šimon

